

راهکارهای بهبود نگرش دانشجویان دانشگاه پیام نور
نسبت به وضعیت تحصیل در رشته های کشاورزی
بررسی موردی دانشگاه پیام نور مرکز همدان

To improve attitudes Strategies Payam Noor University
students' towards Studying agriculture as a case study ,
in Hamadan Payam Noor University

معین صادقی^{۱*}، وحید عزیزی^۲، سید محسن سیدان^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج ،

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد گروه اقتصاد کشاورزی دانشگاه پیام نور مرکز کرج ،

^۳ عضو هیئت علمی بخش تحقیقات اقتصاد کشاورزی، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان همدان

E-mail: Sadeghi_555@yahoo.com

* نویسنده مسئول

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی راهکارهای بهبود نگرش دانشجویان رشته‌های کشاورزی دانشگاه پیام‌نور نسبت به رشته کشاورزی می‌باشد. روش تحقیق توصیفی - همبستگی و با استفاده از روش بررسی میدانی با انجام یک بررسی موردی بر روی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور مرکز همدان انجام شده است. جامعه آماری تحقیق (۵۲۴ نفر) دانشجویان مقطع کارشناسی گرایش‌های مختلف کشاورزی دانشگاه پیام‌نور مرکز همدان بوده، که با استفاده از نمونه‌گیری برابره‌ای با انتساب متناسب و آماره‌ی کوکران ۲۲۲ نفر به عنوان نمونه‌ی آماری گزینش گردید. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ی محقق ساخته بود که روایی محتوایی آن توسط گروهی از متخصصان مربوطه مورد بررسی قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ درصد محاسبه شد. برپایه نتایج تحقیق از جمله مهم‌ترین راهکارهایی که در برای بهبود وضعیت نگرش دانشجویان کشاورزی دانشگاه پیام‌نور نسبت به رشته کشاورزی به دست آمد عبارت بودند از: بازنگری و روزآمد کردن عناوین و محتویات دروس ارائه شده، بالا بردن میزان کارآیی استادان دروس پایه و تخصصی، لزوم توجه بیشتر به کلاس‌های کارورزی و کارآموزی، ایجاد و توسعه تشکلهای دانشجویی، انطباق برنامه‌های آموزشی با نیازهای شغلی و حذف دروس غیر کاربردی. بنابراین، مدیریت آموزشی مناسب نظام آموزش عالی تأثیر بسزایی در بهبود نگرش دانشجویان نسبت به رشته کشاورزی خواهد داشت. نتیجه عامل‌های استخراج شده تحول در نظام آموزش عالی کشاورزی در دانشگاه پیام‌نور را مورد توجه قرار می‌دهد. واژه‌گان کلیدی: نگرش دانشجویان کشاورزی، رشته کشاورزی، دانشگاه پیام‌نور، راهکارهای بهبود نگرش تحصیلی، همدان.

Abstract

This Research method is surveying for improving Payam Noor University students' attitudes toward agriculture. The Research method Descriptive -solidarity has done with the use of study track with a case study on Payam Noor University students of Hamadan .Statistic society (524 people)of undergraduate students Agricultural tended Hamadan Agricultural University Center has been ,by using stratified sampling with probability proportionate and statistics Cochran 222 was selected as the sample .Data collection instruments were questionnaire content validity was evaluated by a group of relevant experts and its reliability using Cronbach coefficient 79/0 percent respectively .Based on research results, including the most important solutions in order to improve students' attitudes toward the field of Agriculture, Agricultural University came to light included : useful balance the field for the community, the desire to continue studying; improve the efficiency of professors , ability to explain about field, the rate of recognition field in the society, reviewing and update titles and contents presented courses, improve the efficiency of professors and specialized courses, accordingly, proper training management system of Higher Education have considerable effect in improving attitude towards students in the fields of agriculture .The result has been extracted from the agent of change in higher education system at the University of agriculture message.

Key Words : attitude of agriculture students, agricultural fields, Payam Noor University, improving metodes students attitudes, Hamadan

مقدمه

رشد بی‌رویه و شتابان جمعیت به‌ویژه در کشورهای جهان سوم، و دگرگونی‌های اخیر جامعه‌های بشری از نظر علوم و فناوری و مسایل زیست‌محیطی، مسئله تأمین غذا و امنیت غذایی را به یکی از مسایل بحرانی جهان تبدیل نموده است. این دگرگونی‌های اهمیت-کشاورزی را دو چندان نموده است. توجه به بخش کشاورزی به عنوان یکی از کارآمدترین-رویکردها، برای رویارویی با فقر در جهان معرفی شده است (رضایی و همکاران، ۱۳۸۸). بخش کشاورزی اصلی‌ترین منبع تأمین و حفظ امنیت غذایی در کشور به شمار می‌آید و ایفاگر نقش تعیین‌کننده‌ای در نظام سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور می‌باشد. در ایران سالانه بخش عمده‌ای از بودجه کشور به واردات عمده مواد غذایی اختصاص می‌یابد که از دلایل عمده آن را می‌توان به پایین بودن سطح دانش و اطلاعات فنی بهره‌برداران، دست‌اندرکاران و شاغلان بخش کشاورزی به دلیل نبود بهره‌مندی از دانش و فناوری‌های علمی و عملی اشاره نمود. (خسروی پور و منجم زاده، ۱۳۹۰). هم‌اکنون یکی از ابزارهای که می‌تواند نقش حیاتی و ارزنده‌ای در امر رشد و توسعه بخش کشاورزی و ارتقاء سطح دانش بهره‌برداران، کشاورزان و دست‌انداران آینده بخش کشاورزی داشته باشد، آموزش در سطوح مختلف و بالا بردن کیفیت دانش نیروی انسانی آموزش‌دیده دانشگاهی می‌باشد. کشورهای درحال توسعه با تأثیرپذیری از موفقیت کشورهای تازه‌صنعتی شده در برنامه تعدیل ساختاری و توسعه صنعتی خود، به چگونگی استفاده از تجربه‌های آنها راغب شده‌اند. در این میان توجه عمده به نقش توسعه منابع انسانی، به‌ویژه سرمایه‌گذاری روی مقاطع و گونه‌های مختلف آموزش به عنوان نیروی محرکه رشد، معطوف شده است؛ در نتیجه بر لزوم سرمایه‌گذاری به برای برآوردن نیازها و انتظارات آموزش عالی اقدام شده است. دانشمندان پس از عرضه تحقیقات گوناگونی در زمینه رابطه آموزش و توسعه، نتیجه گرفته‌اند که سرمایه‌گذاری در آموزش می‌تواند به رشد اقتصادی و توسعه ملی کمک کند. در این میان، نظام‌های آموزش عالی نشان داده‌اند که می‌توانند دو پیش شرط پایهی توسعه را محقق سازند: نخست اینکه آموزش عالی به طور کمی و کیفی، نیروی انسانی کافی برای کار در سطوح مختلف اقتصادی

فراهم آورده است. دوم اینکه مؤسسه‌های پژوهشی تخصصی و دانشگاه‌ها توانسته‌اند که فناوری وارداتی را گرفته، تطبیق داده و بهبود بخشند (رضایی هزاوه، ۱۳۸۵). آموزش عالی کشاورزی یکی از رکن‌های اصلی آموزش عالی می‌باشد که نقش بسزایی در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بخش کشاورزی دارد. بی شک توسعه کشاورزی هر کشوری وابسته به سیاست‌ها، برنامه‌ها و نظام آموزش کشاورزی و به تبع آن وابسته به دانش‌آموختگان متعهد و متخصص آن نظام است. برای رسیدن به توسعه کشاورزی آموزش عالی کشاورزی باید با از میان برداشتن مانع‌ها، دانش‌آموختگانی تربیت کند که از مهارت کافی برخوردار باشند و زمینه‌های رشد و توسعه بخش کشاورزی را فراهم کند (بهرامی و زمانی، ۲۰۰۱). در هر نظام آموزشی یکی از هدف‌های مهم، تربیت افراد توانا، کارآمد و شایسته است و برای رسیدن به این هدف باید به همه عامل‌هایی که موجب موفق شدن برنامه‌های آموزشی می‌شود توجه کرد. از آنجایی که یکی از ارکان نظام آموزشی، دانشجویان هستند وضعیت نگرش آنان نسبت به نظام آموزش کشاورزی در دانشگاه‌ها می‌تواند روشن‌کننده نارسایی‌های این بخش باشد. لذا آگاهی از نظرات دانشجویان در ارزیابی درست عناصر آموزشی می‌تواند بسیار سودمند و هدایت کننده باشد. و اگر نظرسنجی، خواسته‌ها و نیازهای آنان در برنامه‌ریزی‌ها مورد توجه جدی قرار نگیرد و دخالت داده نشود نتیجه‌ای که از اجرای برنامه‌ها حاصل می‌شود چندان سودمند نخواهد بود (کریمیان و همکاران، ۱۳۸۶) نگرش‌ها محصولات نهایی روند جامعه‌پذیری انسان هستند که تاثیر بزمینه‌ی بر واکنش‌های انسان نسبت به عناصر فرهنگی، اشخاص و گروه‌ها می‌گذارند. چنانچه نگرش فردی نسبت به شیء یا گروهی از اشیاء روشن شود، میتوان بر پایه آن واکنش‌های آن فرد را در برابر آن شیء پیش‌بینی کرد. بخش اعظم جاذبه و گیرایی مفهوم نگرش برای علمای اجتماعی از این باور ناشی شده است که نگرش‌ها، رفتار اجتماعی واقعی را تحت تاثیر قرار می‌دهند. نگرش حالتی از آمادگی ذهنی و عصبی است که از راه تجربه سازمان یافته بر پاسخ فرد نسبت به اشیاء و موقعیت‌هایی که با آنها مرتبط است، اثر می‌گذارد. نگرش یک نوع رفتار واکنش‌های ارزیابی کننده است که مبتنی بر باورها و چهار چوب پندارهای ارزیابی کننده در دوران‌های مختلف شکل‌گیری

شخصیت در خانواده و هر جامعه بوجود می‌آید (آیزن، ۱۳۷۴). به طور کلی اهمیت بررسی‌هایی در مورد نگرش افراد و راه کارهای بهبود آن از این نظر است که نگرش یکی از اجزای اصلی و مهم رفتار انسان‌هاست و آگاهی از آنها می‌تواند به تغییر رفتار افراد کمک کرد (گورتون و همکاران، ۲۰۰۸). در این راستا با توجه به اهمیت موضوع بررسی‌های مختلفی انجام گرفته که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

در تحقیق ظریفیان و جنیدی شریعت‌زده (۱۳۸۰)، شناخت از رشته، علاقه به کار عملی کشاورزی، سودآوردن کشاورزی علمی و اعطای عنوان مهندسی به دانش‌آموختگان از متغیرهای موثر در ایجاد نگرش مثبت نسبت به رشته کشاورزی در دانشجویان می‌باشد. شاه‌ولی و نوری‌پور (۱۳۸۶)، بر این باورند داوطلبانی که رشته کشاورزی را در اولویت قرار داده‌اند، تجربه، مشاهده، و شناخت بیشتر و به‌طور کلی، نگرش بهتری نسبت به کشاورزی و فعالیت‌های مختلف آن داشته‌اند. برپایه یافته‌های این پژوهش، راهکارهایی برای هدایت داوطلبان آزمون-ورودی دانشگاه‌ها به سوی رشته‌های کشاورزی ارائه شده است. نتایج به دست آمده از تحقیق موحدی و همکاران (۱۳۸۶) نشان داد که ۸۹ درصد از دانشجویان مورد بررسی گرایش مثبت و تنها ۱۱ درصد آنها گرایش منفی نسبت به رشته کشاورزی داشته‌اند. تحقیق احمدی و زرگر (۱۳۸۷) برپایه یافته‌های تحقیق نتیجه می‌گیرند که نوع نگرش دانشجو نسبت به رشته‌ی خود، توانسته است به طور معنی داری پیشرفت تحصیلی را پیش‌بینی کند و از طرفی آگاهانه بودن گزینش رشته‌ی دانشگاهی تأثیر مثبت بر نگرش دانشجو به رشته دارد. برابر نتایج تحقیق فمی و شفیع (۱۳۸۷) رابطه بین ساعت‌های کار با رایانه توسط دانشجویان و نگرش آنان نسبت به رشته کشاورزی منفی و معنی‌دار بود. و رابطه بین اولویت رشته کشاورزی در گزینش رشته و نگرش آنها نسبت به رشته کشاورزی منفی و معنی‌دار بود. نتایج تحقیق اکبری و همکاران (۱۳۸۸)، نشان داد که هفت عامل توانمندی‌های تخصصی دانشجو، ارتباط دانشگاه با مراکز کاری، فرصت‌های شغلی موجود، رضایت‌مندی سطح دانش دوران تحصیل، سیاست‌های دولت در زمینه اشتغال، تسهیلات و امکانات موجود و علاقمندی به مشاغل مرتبط با رشته‌های کشاورزی. در بهبود آینده شغلی دانشجویان رشته‌های کشاورزی،

بیشترین نقش را دارند. موحدی و همکاران (۱۳۸۹) در تحقیق خود مهم‌ترین راهکارهایی را که در جهت بهبود وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کشاورزی به دست آوردند عبارت بودند از: بهبود وضعیت اشتغال با برقراری ارتباط نزدیک بین انجمن‌ها و تشکل‌های دانشجویی و شرکت‌های دانش بنیان فعال در بازار کار، اصلاح و تغییر برنامه‌های درسی کشاورزی در دانشگاه‌ها به طور منظم و متناسب با نیاز مراکز کاری، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید مرتبط با کشاورزی در بخش‌های غیردولتی اعم از زمین‌هی، تعاونی و سازمان‌های غیردولتی. نتایج تحقیق کریستینال و همکاران (۱۹۹۲) نشان داد که دانشجویان تنها مزرعه‌داری و دامداری را جزء کشاورزی به شمار می‌آورند و علت دیدگاه منفی آنان نسبت به حرفه‌ی کشاورزی، ناآگاهی از دامنه‌ی فرصت‌های شغلی در کشاورزی است. نتایج تحقیق بگو (۲۰۰۲) نشان داد که دانشجویان دارای پیشینه کشاورزی نسبت به آنانی که پیشینه کشاورزی ندارند از دیدگاه فرهنگی خوب و بسیار خوب و از دیدگاه اقتصادی ضعیف و متوسطی نسبت به مشاغل کشاورزی برخوردار بودند و تنها ۳۰ درصد آنان کشاورزی را پر منفعت می‌دانستند. نتایج تحقیق Onuekwusi & Ijeoma (2008) نشان داد که ۷۰ درصد از دانشجویان دارای نگرش مثبت نسبت به شغل کشاورزی بودند که کمبود پشتیبانی از کشاورزی و مشاغل وابسته، کمبود آموزشگران و مشاوران کشاورزی، کمبود زمین و ابزار از عامل‌های تأثیرگذار بر نگرش دانشجویان نسبت به مشاغل کشاورزی بود. نتایج تحقیق امیر اردستانی (۱۹۹۷) نشان داد که رابطه مثبت و معناداری بین پیشرفت تحصیلی و رضایت و موفقیت شغلی آنان وجود دارد و مشخص بودن آینده‌ی شغلی و رونق و فعال بودن بخش کشاورزی، امید به اشتغال را افزایش داده و در پیشرفت تحصیلی دانشجویان مؤثر واقع می‌شود. رایبسون و همکاران (۲۰۰۷) درباره احراز مشاغل مختلف کشاورزی در آینده توسط دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی نتیجه می‌گیرند که داشتن انگیزه و نگرش مثبت؛ توانایی کار کردن با دیگران؛ و توانایی کار به طور مستقل، مهم‌ترین عامل‌های مؤثر در کسب شغل در آینده هستند در یک جمع‌بندی از مباحث گفته شده می‌توان بیان داشت نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی و روش‌های آموزشی و پرورشی اعمال شده در آن را میتوان از عامل‌های مؤثر

در ایجاد و یا کاهش علاقه و انگیزه نسبت به یادگیری و پیشرفت تحصیلی و ایجاد خلاقیت‌های علمی و پژوهشی دانشجویان به شمار آورد. اطلاع از نگرش دانشجویان نسبت به روش‌های اعمال شده توسط نظام آموزش کشاورزی و شناخت عامل‌هایی که بر این نگرش‌ها موثر هستند یکی از روش‌های اصلاح نظام آموزشی است تا به این ترتیب نقاط ضعف بر طرف و نقاط قوت تقویت شود. بدین منظور هدف کلی این پژوهش بررسی راهکارهای بهبود نگرش دانشجویان رشته‌های کشاورزی دانشگاه پیام‌نور مرکز همدان نسبت به رشته تحصیلی می‌باشد و برای حصول به این هدف کلی، هدف‌های اختصاصی در نظر گرفته شده است.

روش تحقیق

این تحقیق، یک تحقیق کاربردی و از نوع توصیفی - همبستگی است که درصدد بررسی راهکارهای بهبود نگرش دانشجویان کشاورزی دانشگاه پیام‌نور مرکز همدان نسبت به رشته کشاورزی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش همه دانشجویان رشته‌های کشاورزی دانشگاه پیام‌نور مرکز همدان در مقطع کارشناسی، و مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ بودند ($N = 524$). ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه محقق بود که روایی محتوایی آن توسط گروهی از متخصصان رشته کشاورزی تأیید و پایایی آن با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ $0/79$ محاسبه شد. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد. با استفاده از این فرمول حجم نمونه معادل ۲۲۲ نفر محاسبه شد که در مجموع ۲۲۵ پرسشنامه توزیع شد که شمار ۱۹۰ عدد از آنها تک‌گرایش و عودت داده شد. با حذف پرسشنامه‌های ناقص در مجموع ۱۷۵ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب بود که بر این پایه دانشجویان هر یک از رشته‌های تحصیلی کشاورزی در نمونه قرار گرفتند. داده‌ها پس از تک‌گرایش و دریافت، با استفاده از نرم افزار SPSS پردازش و تحلیل شدند. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات، از دو روش آمار توصیفی و تحلیلی استفاده شد. در بخش توصیفی، برای آرایه اطلاعات حاصل از دسته

بندی گروه‌های آزمودنی از نظر صفات مختلف و توصیف ویژگی‌های جامعه آماری، از آماره‌هایی مانند میانگین، درصد، فراوانی، و انحراف معیار استفاده شد. در بخش تحلیلی به منظور تعیین روابط بین متغیرها از آزمون کروسکال والیس و من و آیت نی؛ و به منظور اولویت بندی راهکارهای بهبودنگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی از ضریب تغییرات، استفاده شد.

نتایج ، بحث و نتیجه گیری

برابر یافته‌های توصیفی، در زمینه جنسیت از میان دانشجویان مورد بررسی ۲۹/۷٪ را مردان و ۷۰/۳٪ را زنان تشکیل می‌دهند. که ۲۶/۳ درصد آنان متأهل و ۷۳/۷ درصد هم مجرد هستند. میانگین سنی دانشجویان مورد بررسی ۲۲/۳۳ سال با انحراف معیار ۲/۲۹ بود. همچنین میانگین درآمد خانواده افراد ۷۳۰۰۰۰۰۰ ریال به دست آمد. در رابطه با وضعیت اشتغال دانشجویان مورد بررسی ۲۲/۹ درصد آنان شاغل و ۷۷/۱ درصد هم بیکار یا در حال تحصیل می‌باشند.

جدول ۱- توزیع فراوانی ویژگی‌های فردی دانشجویان مورد بررسی

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد معتبر	نما
- جنسیت	مذکر	۵۲	۲۹/۷	
	مونث	۱۲۳	۷۰/۳	*
- محل سکونت	روستا	۳۲	۱۸/۳	
	شهر	۱۴۳	۸۱/۷	*
- وضعیت تاهل	متاهل	۴۶	۲۶/۳	
	مجرد	۱۲۹	۷۳/۷	*
- وضعیت اشتغال	شاغل مرتبط با رشته	۱۴	۸	
	شاغل نامرتبط با رشته	۲۶	۱۴/۹	
	بیکار	۱۳۵	۷۷/۱	*
- اوقات فراقت	تحقیق کار	۱۱	۶/۳	
	فعالیت‌های مذهبی	۱۲	۶/۹	
	فعالیت‌های هنری	۱۸	۱۰/۳	

۱۶	۲۸	بررسی آزاد
* ۳۰/۹	۵۴	گردش و تفریح
۱/۷	۳	بیکار
۱۱/۴	۲۰	ورزش کردن
۱۲	۲۱	دیدن فیلم
۲/۳	۴	کار با رایانه و اینترنت
۲/۳	۴	هیچ کدام

ماخذ: یافته های تحقیق

رشته‌های ارائه شده در دانشگاه پیام نور مرکز همدان شامل: ماشین‌های کشاورزی، علوم کشاورزی، مدیریت و آبادانی روستا، آب و خاک، محیط‌زیست، علوم دامی، اقتصاد کشاورزی، ترویج و آموزش کشاورزی، علوم و صنایع غذایی می‌باشند. که فراوانی رشته تحصیلی در جدول شماره ۲ آورده شده است. که نشان می‌دهد ۴۵ نفر (۲۵/۷٪) آنان در رشته اقتصاد کشاورزی دارای بیشترین فراوانی است. بررسی داده های جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که ۶۶/۳ درصد افراد مورد بررسی دیپلم علوم تجربی، ۳۲ درصد افراد دیپلم ریاضی فیزیک و ۱/۷ درصد باقی‌مانده دیپلم کشاورزی می‌باشند. میانگین معدل دانشجویان مورد بررسی ۱۵/۴۹ می‌باشد.

جدول ۲- توزیع فراوانی وضعیت تحصیلی دانشجویان مورد بررسی؛

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد معتبر	نما
- رشته دوره متوسطه	ریاضی فیزیک	۵۶	۳۲	
	علوم تجربی	۱۱۶	۶۶/۳	*
	دیپلم کشاورزی	۲	۱/۷	
- رشته تحصیلی	ماشین‌های کشاورزی	۱۰	۵/۷	
	علوم کشاورزی	۳۲	۱۸/۳	
	مدیریت و آبادانی روستا	۲۶	۱۴/۹	
	آب و خاک	۱۵	۸/۶	
	محیط زیست	۱۷	۷/۹	
	علوم دامی	۱۰	۵/۷	
	اقتصاد کشاورزی	۴۵	۲۵/۷	*
	ترویج و آموزش کشاورزی	۱۰	۵/۷	

علوم و صنایع غذایی	۱۰	۵/۷		
اولویت رشته درگزینش رشته	۸۲	۴۶/۹	*	کمتر از ۲۰
	۲۷	۱۵/۴		۲۱ - ۴۰
	۲۲	۱۲/۶		۴۱ - ۶۰
	۱۹	۱۰/۹		۶۱ - ۸۰
	۲۵	۱۴/۳		۸۱ - ۱۰۰
پذیرش در رشته مورد نظر	۷۴	۴۲/۳	*	بلی
	۱۰۱	۵۷/۷		خیر

نتایج آزمون‌های تحلیلی

نتایج آزمون من وایت نی بین متغیرهای جنسیت و محل سکونت با میانگین نظرهای دانشجویان درباره راهکارهای بهبودنگرش نسبت به رشته تحصیلی خود تفاوت معنی داری وجود ندارد. یافته‌های آزمون کروسکال والیس بین متغیرهای اولویت رشته در برگه گزینش رشته و رشته در حال تحصیل با میانگین نظرهای دانشجویان درباره بهبود نگرش تفاوت معنی داری وجود ندارد.

جدول ۳- مقایسه متغیرها با استفاده از آزمون من وایت نی و کروسکال والیس

متغیر گروه بندی	متغیر مورد آزمون	آزمون	مقدار آماره	سطح معنی داری
رشته تحصیلی	بهبود نگرش	کروسکال والیس	$X^2 = 6/812$	۰/۵۵۷
اولویت رشته درگزینش - رشته	بهبود نگرش	کروسکال والیس	$X^2 = 5/485$	۰/۲۴۳
جنسیت	بهبود نگرش	من وایت نی	$U = 1207$	۰/۱۵۱
محل سکونت	بهبود نگرش	من وایت نی	$U = 693/5$	۰/۶۰۳

$P \leq 0/05$

ماخذ: یافته های تحقیق

بررسی راهکارهای موثر بر بهبود نگرش نسبت به رشته از نظر دانشجویان مورد بررسی در پرسشنامه ارایه شده به دانش آموختگان، ۲۰ راهکار به عنوان راهکارهای موثر بر بهبود نگرش دانشجویان رشته کشاورزی دانشگاه پیام نور نسبت به رشته تحصیلی و تحصیل در این دانشگاه پیشنهاد شد. همان طور که در جدول ۴ دیده می شود عاملها و راهکارهای به دست آمده

با استفاده از شاخص ضریب تغییرات اولویت بندی و مشخص شده است. بنابر نتایج به دست آمده عامل‌هایی که در پنج اولویت اول قرار گرفته اند بدین شرح می باشند: میزان سودمند بودن رشته برای جامعه، گرایش به ادامه تحصیل در رشته؛ میزان کارآیی استادان دروس پایه و تخصصی، توانایی توضیح درباره رشته و میزان شناخته‌شدگی رشته در جامعه، همچنین سایر اولویت‌ها به ترتیب در جدول شماره ۴ درج شده اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بیشترین شمار دانشجویان مورد بررسی تحقیق را دانشجویان دختر تشکیل می‌دهند. این مساله از نظر رشد کمی و گسترش حضور زنان در عرصه های آموزش عالی و تحقیقات کشاورزی می‌تواند شاخص مفیدی در نظر گرفته شود. ولی از نظر مساله اشتغال و حضور در عرصه های عملی و محیط‌های کشاورزی و روستایی نیاز به برنامه ریزی دقیق می باشد. همچنین نتایج این مسئله را بیان می‌کنند که پسران گرایش و انگیزه کافی برای ادامه تحصیل در دانشگاه و مقاطع بالاتر را ندارند که از نارسایی‌های پایه‌ای نظام آموزش عالی و نبود زمینه موفقیت در توسعه کشاورزی و اقتصادی کشور در آینده خواهد بود.

جدول ۴: اولویت بندی راه کارهای بهبودنگرش دانشجویان رشته کشاورزی نسبت به رشته تحصیلی در دانشگاه پیام‌نور

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	راهکارها
۱	۳۴.۳۴	۱.۲۵	۳.۶۴	میزان سودمندبودن رشته برای جامعه،
۲	۴۱.۴۶	۱.۳۱	۳.۱۶	گرایش به ادامه تحصیل در همین رشته
۳	۴۲.۸۶	۱.۲۰	۲.۸۰	میزان کارآیی استادان دروس پایه و تخصصی،
۴	۴۳.۱۲	۱.۱۶	۲.۶۹	توانایی توضیح درباره رشته
۵	۴۴.۹۱	۱.۲۸	۲.۸۵	میزان شناخته‌شدگی رشته در جامعه،
۶	۴۵.۱۴	۱.۱۶	۲.۵۷	مرتبط نمودن و تناسب درس‌ها و سرفصل‌ها با نیازهای کاری جامعه،
۷	۴۶.۶۷	۱.۴۰	۳	انعطاف پذیری در گذراندن دروس و گزینش موضوع‌های جدید کشاورزی
۸	۴۷.۵۱	۱.۴۳	۳.۰۱	ایجاد و توسعه تشکل های دانشجویی و دانش‌آموختگان
۹	۴۸.۱۲	۱.۲۸	۲.۶۶	توصیه رشته به دیگران برای ادامه تحصیل،
۱۰	۴۸.۲۸	۱.۵۴	۳.۱۹	افزایش دروس عملی و کاربردی

۱۱	۴۸.۲۸	۱.۴۰	۲.۹۰	شرکت در کلاس‌های کارورزی و کارآموزی،
۱۲	۴۸.۴۰	۱.۳۶	۲.۸۱	برقراری نظام اطلاع رسانی رسمی و قوی برای دانشجویان بخش کشاورزی برای آگاهی از نیازهای بازار کار
۱۳	۴۸.۹۵	۱.۴۰	۲.۸۶	ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در بخش کشاورزی
۱۴	۴۸.۹۷	۱.۱۹	۲.۴۳	آینده شغلی فارغ‌التحصیلان،
۱۵	۴۹.۴۹	۱.۴۵	۲.۹۳	ایجاد و پشتیبانی از سازمان‌های غیردولتی دانش‌آموختگان کشاورزی
۱۶	۵۰.۱۸	۱.۳۶	۲.۷۱	همخوانی برنامه‌های آموزشی با نیازهای شغلی و حذف دروس غیرکاربردی
۱۷	۵۰.۶۵	۱.۵۷	۳.۱۰	افزایش تسهیلات مانند وام برای دانش‌آموختگان و دانشجویان کشاورزی
۱۸	۵۱.۶۳	۱.۵۸	۳.۰۶	ایجاد نظام کارآموزی قوی در دانشگاه‌ها
۱۹	۵۵.۴۸	۱.۵۷	۲.۸۳	ایجاد صندوق پشتیبانی از دانش‌آموختگان و دانشجویان کشاورزی
۲۰	۵۶.۵۵	۱.۶۴	۲.۹	بازنگری و روزآمد کردن عناوین و محتویات دروس دانشگاه پیام نور

ماخذ: یافته‌های تحقیق   مقیاس طیف لیکرت: ۱=خیلی کم   ۲=کم   ۳=تاحدودی   ۴=زیاد   ۵=خیلی زیاد

پیشنهادها

برابر نتایج به دست آمده پیشنهادهایی برای بهبود نگرش دانشجویان گروه کشاورزی دانشگاه پیام‌نور در رابطه با رشته تحصیلی خود ارائه می‌شود. میزان سودمند بودن رشته برای جامعه از جمله عامل‌هایی می‌باشد که نقش تعیین‌کننده‌ای در گرایش افراد به سوی رشته کشاورزی دارد. این مطلب بیان می‌کند که نظام آموزش عالی با تجدیدنظر در رشته‌های کشاورزی و معرفی و ارائه رشته‌های مورد نیاز جامعه و توسعه کشاورزی می‌تواند افراد را به جذب در بخش کشاورزی هدایت کند. از جمله راهکارهایی که تاثیر قابل ملاحظه‌ای در بهبود نگرش دانشجویان دارد بالا بردن میزان کارآیی استادان دروس پایه و تخصصی رشته‌های کشاورزی می‌باشد. که نیازمند دسترسی به فناوری و اطلاعات روز و جامع در رابطه با آموزش و نیازهای دانشجویان دارد. آموزش عالی کشاورزی در دانشگاه‌ها باید راهکار و برنامه‌هایی را تدوین کند تا رشته‌های - کشاورزی در جامعه شناخته شود و دانشجویان توانایی توضیح درباره رشته خود را داشته و از هدف‌های تحصیلی خود در دانشگاه‌ها آگاهی کامل پیدا کنند تا در آینده و پس از دانش‌آموختگی افراد کارآمدی برای جامعه و ابزار سودمندی برای توسعه بخش کشاورزی و اقتصادی کشور باشند. بنابراین، مدیریت آموزشی مناسب نظام آموزش عالی تأثیر به‌سزایی در -

بهبود نگرش دانشجویان نسبت به رشته کشاورزی خواهد داشت. نتیجه استخراج شده دگرگونی در نظام آموزش عالی کشاورزی در دانشگاه پیام نور را مورد توجه قرار می دهد.

منابع

۱. آیزن ای، (۱۳۷۴)، نگرش ها، شخصیت و رفتار. ترجمه جعفر نجفی زند. تهران. انتشارات دانا.
۲. احمدی، ع. زرگر، م. (۱۳۸۷)، بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه امام خمینی نسبت به رشته تحصیلی خود و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی، مجموعه مقالات چهارمین سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان. صص: ۱۴ - ۱۱.
۳. اکبری، ر. موحدی، ر. کوچکیان، ح. (۱۳۸۸)، بررسی نگرش دانشجویان کشاورزی نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی (بررسی موردی: دانشگاه بوعلی سینا همدان)، پژوهش های ترویج و آموزش کشاورزی. سال دوم. شماره ۴. زمستان ۱۳۸۸. صص: ۱۰۲ - ۹۱.
۴. خسروی پور، ب. منجم زاده، ز. (۱۳۹۰)، دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین در خصوص عامل های و موانع مؤثر در کارآفرینی و اشتغال دانش آموختگان کشاورزی، مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران. دوره ۲-۴۲. شماره ۱. ۱۳۹۰. صص: ۱۱۶ - ۱۰۵.
۵. رضایی، ر. حسینی، س. م. شعبانعلی فمی، ح. (۱۳۸۸)، بررسی عامل های تاثیرگذار بر نگرش محققان کشاورزی نسبت به فناوری نانو، مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران. دوره ۲-۴۰. شماره ۳. ۱۳۸۸. صص: ۷۱ - ۸۰.
۶. رضایی هزاوه، ع. (۱۳۸۵)، نا کارآمدی آموزش علوم انسانی و ناهماهنگی توسعه صنعتی در ایران. قابل دسترسی از راه صفحه اینترنتی: <http://21142114.persianblog.ir>
۷. شاه ولی، م. نوری پور، م. (۱۳۸۶)، سازه های مؤثر بر نگرش دانشجویان کشاورزی کشور: راهکارهای هدایت داوطلبان به رشته های کشاورزی، علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران. جلد ۳. شماره ۱. ۱۳۸۶. صص: ۷۱ - ۵۵.
۸. شعبانعلی فمی، ح. شفیعی، ف. (۱۳۸۷)، تحلیل تحلیل نگرش دانشجویان دختر و پسر نسبت به رشته کشاورزی (بررسی موردی: پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران)، مجله کشاورزی. دوره ۱۰. شماره ۱. صص: ۸۶ - ۷۳.
۹. ظریفیان، ش. جنیدی شریعت زده، ح. (۱۳۸۰)، بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان سال اول و چهارم دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران نسبت به رشته تحصیلی، مجله علوم کشاورزی ایران. جلد ۳۲. شماره ۴. ۱۳۸۰. صص: ۷۱۸ - ۷۰۳.
۱۰. کریمیان، ح. شریفی، م. شریعتیان، ی. (۱۳۸۶)، بررسی عامل های مؤثر بر نگرش دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی گرمسار نسبت به استادان، پژوهش نامه علوم اجتماعی. سال اول. شماره چهارم. زمستان ۸۶.
۱۱. موحدی، ر. چیذری، م. نوروزی، ا. (۱۳۸۶). بررسی مقایسه ای گرایش دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه دولتی نسبت به رشته کشاورزی در لرستان و همدان، مجله علوم کشاورزی ایران. سال سیزدهم. شماره ۳. صص: ۵۴۵ - ۵۳۳.
۱۲. موحدی، ر. اکبری، ر. یعقوبی فرانی، ا. (۱۳۸۹)، راهکارهای بهبود وضعیت اشتغال دانش آموختگان رشته های کشاورزی (بررسی موردی دانشگاه بوعلی سینا همدان)، مجله پژوهش های ترویج و آموزش کشاورزی. سال سوم. شماره ۴. زمستان ۱۳۸۹. صص: ۹۸ - ۸۵.

13. Amiri ardacanie, M.1997. Factors of Graduates Educational Success and Organizational Liability. MSc. Dissertation. Tehran University. (In Farsi).
14. Bahrami, F. and Gh. Zemani. 2001. Agricultural Higher Education: Problems and Solutions. Jihad Magazine. 21(244-245)27-32. (In Persian)
15. Bogue, P. 2002. The Attitudes of Second Level Students towards a Career in Agriculture . The Agricultureal Education Magazine.
16. Christinal, L. Cecchettini, C. Sommer, R., Leising, G.1992. Australian Students' Perceptions of Agricultural Carees. Journal of Agricultural Education.33(1):30-36 . available at: <http://www.Pubs.aged.tamu.edu/jae/pdf/Vol33/33-01-30>
17. Gortona, M. Douarinb, E. Davidovac, S. and L. Latruffed.2008. Attitudes to agricultural policy and farming futures in the context of the 2003 CAP reform: A comparison of farmers in selected established and new Member States. Journal of Rural Studies. 24 (2), 322-336.
18. Robinson, J. S. Garton, B. L. Terry, R. 2007. Identifying the employability skills needed in the workplace according to supervisors of college of agriculture, food and natural resources greduates. Journal of Southern Agricultural Education Research, 57(1), 95-100.
19. Onuekwusi, G. C and L. Okorie Ijeoma.2008.Attitude of secondary school students in Abia State, Towards Career in Agriculture. Agricultural Journal 3(2): 102-106.